

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року,
протокол № 1 .

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

_____ 2024 року

М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ПРАВОВІ ОСНОВИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2024

РОЗРОБНИК:

завідувачка кафедри міжнародного та європейського права, кандидат юридичних наук, доцентка

Олена ЧЕРНЯК

асистентка кафедри міжнародного та європейського права

Алла КІРИК

«30» вересня 2024 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри міжнародного та європейського права
«30» вересня 2024 року, протокол № 2.

Завідувач кафедри, міжнародного та європейського права, кандидат юридичних наук, доцент

Світлана ЛОЗІНСЬКА

«30» вересня 2024 року

Декан юридичного факультету, доцент кафедри кримінального права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент

Віктор ЗАХАРЧУК

«30» вересня 2024 року

Обліковий обсяг оновлення 1,62 ум.др.арк.

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		4
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	4
	1.2.	Лекції	4
	1.3.	Семінарські заняття	6
	1.4.	Самостійна робота студентів	16
	1.5.	Вимоги до самостійної роботи	17
	1.6.	Підсумковий контроль	18
2.	Схема нарахування балів		19
3.	Рекомендовані джерела		22
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		26

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лаб. ор.	Ін.з ав.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лаб. ор.	Ін.з ав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Розширення ЄС і поглиблення інтеграційних процесів на Схід. Східне партнерство ЄС.	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10
2.	Історичні та політичні передумови інтеграційних процесів Україна-ЄС	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
3.	Угода про партнерство та співробітництво. Порядок денний асоціації Україна-ЄС	12	2	2	-	-	8	12	1	-	-	-	11
4.	Угода про асоціацію України та ЄС. Етапи формування, підписання. Ратифікація Угоди про асоціацію.	12	2	2	-	-	8	12	1	2	-	-	9
5.	Інституційне забезпечення інтеграції України та ЄС	12	2	2	-	-	8	12	1	-	-	-	10
6.	Характеристика	15	4	4	-	-	7	15	1	-	-	-	14

	основних напрямків співпраці між Україною та ЄС в межах Угоди про асоціацію												
7.	Співпраця Україна-НАТО	15	4	4	-	-	7	15	2	2	-	-	11
	Всього годин:	90	18	18	-	-	54	90	10	6	-	-	74

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Розширення ЄС і поглиблення інтеграційних процесів на Схід. Східне партнерство ЄС.	2
1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5.	Розширення ЄС і поглиблення інтеграційних процесів на Схід. Східне партнерство ЄС. «Східне партнерство +»: передумови, зміст, наслідки для України. Моделі координації євроінтеграційних процесів в ЄС Партнерство з ЄС в умовах пандемії COVID-19 та збройного конфлікту з Російською Федерацією.	
2.	Історичні та політичні передумови інтеграційних процесів Україна-ЄС	2
2.1. 2.2. 2.3. 2.4.	Історичні передумови інтеграційних процесів Україна-ЄС. Політичні передумови інтеграційних процесів Україна-ЄС. Розвиток політичних та економічних відносин з ЄС після проголошення незалежності України. Вплив Російської Федерації на відносини України та ЄС.	
3.	Угода про партнерство та співробітництво. Порядок денний асоціації Україна-ЄС	2
3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 3.5. 3.6. 3.7.	Передумови укладення УПС. Ратифікація УПС. Структура та зміст УПС. Нормативні акти, прийняті на виконання УПС. Євроінтеграційні процеси в Україні протягом дії УПС. Причини укладення ПДА. Політичні та економічні процеси в Україні. Розробка та зміст ПДА. Наслідки укладення ПДА	
4.	Угода про асоціацію України та ЄС. Етапи формування, підписання. Ратифікація Угоди про асоціацію.	2
4.1. 4.2. 4.3.	Угод про асоціацію України та ЄС. Етапи формування, підписання. Ратифікація Угоди про асоціацію. Правова природа та структура Угоди про асоціацію	

4.4.	Наближення законодавства України до права ЄС. Співвідношення понять гармонізація, адаптація, апроксимація, наближення	
4.5.	Законодавче наближення і пряма дія Угоди про асоціацію.	
4.6.	Заява України про членство ЄС: стан розгляду та наслідки.	
5.	Інституційне забезпечення інтеграції України та ЄС	2
5.1.	Загальна характеристика органів асоціації України-ЄС.	
5.2.	Саміт Україна-ЄС. Парламентський комітет Асоціації. Рада Асоціації	
5.3.	Повноження Президента України в сфері євроінтеграції	
5.4.	Повноження органів законодавчої влади в сфері євроінтеграції	
5.5.	Повноження виконавчої влади в сфері євроінтеграції	
5.6.	Урядовий Офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції	
5.7.	Повноваження центральних та місцевих органів виконавчої влади в сфері євроінтеграції	
5.8.	Роль громадянського суспільства в сфері євроінтеграції	
6.	Характеристика основних напрямків співпраці між Україною та ЄС в межах Угоди про асоціацію	4
6.1.	Європейські стандарти та інструменти їх запровадження в Угоді про асоціацію	
6.2.	Напрямок «Політичний діалог, національна безпека та оборона»: стан виконання та проблеми.	
6.3.	Напрямок «Юстиція, свобода, безпека, права людини»: стан виконання та проблеми.	
6.4.	Напрямок «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею»: стан виконання та проблеми.	
6.5.	Напрямок «Економічне та секторальне співробітництво»: стан виконання та проблеми.	
6.6.	Напрямок «Фінансове співробітництво та боротьба із шахрайством»: стан виконання та проблеми.	
6.7.	Наслідки російсько-української війни для співпраці з ЄС.	
6.8.	Наслідки невиконання Україною Угоди про асоціацію.	
7.	Співпраця Україна-НАТО	4
7.1.	НАТО як міжнародна організація безпеки. Структура НАТО.	
7.2.	Основні завдання НАТО в сфері безпеки. Розширення НАТО.	
7.3.	Правові засади співробітництва Україна-НАТО	
7.4.	Види та наслідки співпраці України та НАТО на сучасному етапі.	
7.5.	Розширення видів та форм співпраці України та НАТО.	
	Усього	18

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Розширення ЄС і поглиблення інтеграційних процесів на Схід. Східне партнерство ЄС

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Політичні та економічні причини розширення ЄС на Схід.
- 1.2. Повноваження ЄС в межах Східного партнерства та Східного партнерства+.
- 1.3. Європейська політика сусідства: зміст та наслідки.
- 1.4. Вибір ефективної моделі координації євроінтеграційних процесів для

України.

1.5. Партнерство з ЄС в умовах пандемії COVID-19 та збройного конфлікту з Російською Федерацією

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: інтеграція, Східне партнерство, Стратегія Європейської політики сусідства, розширення ЄС, геополітика, держава-член ЄС, держава-кандидат, держава-претендент на статус кандидата, критерії вступу до ЄС, «доробок Союзу».

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Розширення Європейського Союзу - досить складний процес, який не обмежується в часі моментами підписання договорів про приєднання до ЄС та набуттям ними чинності. На практиці він має досить тривалий підготовчий період, від якого, в принципі, й залежить успіх власне розширення, а також період адаптації, коли нові члени вже набули повноправного членства в Союзі і тепер відбувається стадія оптимізації функціонування вже розширеного угруповання.

В Європейському співтоваристві можливість розширення на Схід обговорювалася ще з початку 1990-х рр. Одним з ключових документів цього періоду є доповідь Комісії «Європа і проблема розширення», представлений на саміті Європейської ради 26-27 червня 1992 року в Лісабоні. У документі розглянута перспектива розширення ЄС за рахунок країн ЦСЄ (Центральної та Східної Європи), так як «розширення – це проблема, яку не може відхилити Спільнота. Країни східноєвропейського регіону, які прагнуть вступити до Європейського Союзу шукають у цьому співтоваристві гарантію стабільності, миру і процвітання і можливість грати свою роль в інтеграції Європи. Зміцнити новостворену свободу і стабілізувати розвиток – це не тільки інтереси даних країн, а й ЄС».

До основних позитивних аспектів розширення ЄС для населення країн Центральної та Східної Європи, які вступили до нього, можна віднести: вільне пересування громадян в межах ЄС, єдиний освітньо-культурний простір; підвищення якості товарів та послуг до стандартів ЄС; здешевлення банківських кредитів для населення та промисловості; підвищення рівня оплати праці для громадян; зменшення тіньового сектору, реалізація європейських правових норм; модернізація правового поля і забезпечення прозорості національного законодавства тощо.

Європейську політику сусідства (ЄПС) було оголошено Європейською Комісією в її комюніке про Ширшу Європу в березні 2003 р. Після чого був розроблений більш ґрунтовний документ з питань Європейської політики сусідства, опублікований у травні 2004 р., який визначав конкретні положення стосовно того, яким чином ЄС передбачає співпрацювати зі східними і південними сусідами ЄС. У свою чергу, Східне партнерство як складову частину ЄПС започатковано в травні 2009 р. під час саміту в Празі задля впровадження політичної асоціації та економічної інтеграції між ЄС та його східними партнерами. Основною метою Східного партнерства було визначено створення необхідних умов для прискорення політичної асоціації та подальшої економічної інтеграції між Європейським Союзом і зацікавленими країнами-партнерами. Східне партнерство несе чіткий політичний сигнал про необхідність підтримувати і зміцнювати курс на реформи і є додатковим імпульсом для економічного і соціального розвитку країн – партнерів ЄС. Такий підхід, на думку ЄС, має сприяти належному управлінню, у тому числі у фінансовому

секторі, регіональному розвитку та соціальній згуртованості.

Семінарське заняття 2.

Тема 2. Історичні та політичні передумови інтеграційних процесів Україна-ЄС

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Історичні передумови інтеграційних процесів України-ЄС (в період до незалежності України).
- 2.2. Етапи розвитку відносин України та ЄС з проголошенням незалежності.
- 2.3. Політичні передумови інтеграційних процесів Україна-ЄС.
- 2.4. Розвиток політичних та економічних відносин з ЄС після проголошення незалежності України.
- 2.5. Політичний вплив ЄС на Російську Федерацію у зв'язку із збройним конфліктом на території України.
- 2.6. Розвиток політичних та економічних відносин з ЄС з поглибленням програми Східного партнерства ЄС (з 2020 року).

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: Європейський Союз, інтеграція, європейська інтеграція, європейська інтеграція України, євроінтеграційна політика України.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Процес розвитку відносин між Україною та європейським союзом умовно можна поділити на декілька етапів.

Перший етап бере свій початок з 1991 р., тобто з моменту прийняття акту проголошення незалежності та визнання України партнером у міжнародних відносинах Європейським Союзом. Проте, на думку багатьох вчених, стартом відносин між незалежною Україною та Європейським Союзом слід вважати саме 1992 р., коли була проведена зустріч між Президентом України Л. Кравчуком і Головою Комісії Європейських Співтовариств Ж. Делором. З того часу відносини між Україною та Європейським союзом почали активно розвиватися. Цей період характеризується обранням Україною європейського шляху розвитку, налагодженням відносин з ЄС, тобто фактично закладанням фундаменту для подальших дій щодо української євроінтеграції.

За цей час Україна підписала Угоду про партнерство та співробітництво з державами-членами ЄС (червень, 1994 р.), вступила до Ради Європи (1995 р.), затвердила план дій в рамках Європейської політики сусідства, підняла питання щодо надання Україні статусу країни з ринковою економікою, стосовно безвізового режиму з ЄС та спільної розбудови кордону Україна – ЄС.

Завершенням цього етапу слід вважати ухвалення Спільної стратегії ЄС щодо України, де відзначався проєвропейський вибір нашої держави, тобто в грудні 1999 р. Можна дійти висновку, що затвердження Стратегії інтеграції України до ЄС позитивно вплинули на розвиток відносин, адже передбачалося створення передумов для набуття Україною статусу члена ЄС.

Другий етап бере свій початок з моменту затвердження Програми інтеграції України до ЄС (вересень, 2000 р.). Програмою були визначені короткострокові (2000—2001), середньострокові (2002—2003) та довгострокові (2004—2007) завдання

інтеграції України до ЄС. Серед пріоритетних завдань: гармонізація законодавства відповідно до норм ЄС; набуття членства у Світовій організації торгівлі (СОТ); проведення переговорів щодо зони вільної торгівлі з ЄС; укладання угод про вільну торгівлю з державами ЄС та ін

Початком третього етапу можна вважати 22 лютого 2014 р. та подальшу ратифікацію Угоди про асоціацію з ЄС. З того часу діє рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про невідкладні заходи щодо європейської інтеграції України». Також відбулася ратифікація Угоди про асоціацію між ЄС та Україною та було прийнято Розпорядження «Про схвалення рекомендації Ради асоціації між Україною та ЄС про імплементацію Порядку денного асоціації між Україною та ЄС» (№207).

Євроінтеграція – це не подія, а довготривалий складний процес. Це політика внутрішніх реформ у політичній, соціальній, економічній та правовій сферах. Це зміна законодавчої бази, впровадження стандартів та норм ЄС, зміна в системі вироблення та реалізації державної політики, характеру української економіки. Європейська інтеграція повинна сприйматися в першу чергу не як зовнішня, а як внутрішня державна політика, спрямована на впровадження актуальних для суспільства реформ.

На сьогоднішній день для України вступ до ЄС залишається метою, задля досягнення якої здійснюється активна діяльність в політичній, правовій, економічній та інших сферах.

Намір України розбудовувати відносини з Європейським Союзом був вперше проголошений у Постанові Верховної Ради України від 2 липня 1993 року «Про основні напрями зовнішньої політики України». Відносини між Україною та Європейським Союзом були започатковані в грудні 1991 року, коли Міністр закордонних справ Нідерландів, як представник головної в ЄС країни, у своєму листі від імені Європейського Союзу офіційно визнав незалежність України. У подальшому стратегічний курс України на європейську інтеграцію був підтверджений та розвинутий у Стратегії інтеграції України до ЄС, яку схвалено 11 червня 1998 року, та Програмі інтеграції України до ЄС, схваленій 14 вересня 2000 року. В ній була проголошена довготермінова стратегічна мета - європейська інтеграція України.

Відповідно до статті 11 Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» однією з основоположних засад зовнішньої політики України є забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в ЄС.

5 березня 2007 року Україна та ЄС розпочали переговорний процес щодо укладення нової угоди між Україною та ЄС.

9 вересня 2008 року на Паризькому саміті Україна та ЄС досягли політичної домовленості про укладення майбутньої угоди в форматі Угоди про асоціацію, яка будуватиметься на принципах політичної асоціації та економічної інтеграції.

Відповідно до домовленостей, досягнутих в ході Паризького саміту Україна-ЄС, у 2009 року сторонами був розроблений та схвалений Порядок денний асоціації, який замінив План дій Україна – ЄС та поставив собі за мету слугувати орієнтиром для проведення реформ в Україні у процесі підготовки імплементації майбутньої Угоди про асоціацію.

На 15-му Саміті Україна-ЄС в Києві 19 грудня 2011 року переговори по майбутній Угоді про асоціацію завершилися, а 30 березня 2012 року текст майбутньої Угоди був парафований главами переговорних команд України та ЄС.

Політичну частину Угоди про асоціацію було підписано 21 березня 2014 року, економічну частину — 27 червня 2014 року. 16 вересня 2014 року Верховна Рада України та Європейський Парламент синхронно ратифікували Угоду про асоціацію

між Україною та ЄС. З 1 листопада 2014 року здійснювалося її тимчасове застосування.

Повністю Угода про асоціацію між Україною та ЄС набула чинності 1 вересня 2017 року. Це міжнародно-правовий документ, який на договірно-правовому рівні закріплює перехід відносин між Україною та ЄС від партнерства та співробітництва до політичної асоціації та економічної інтеграції.

Семінарське заняття 3.

Тема 3. Угода про партнерство та співробітництво.

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Передумови укладення УПС
- 3.2. Ратифікація УПС
- 3.3. Структура та зміст УПС
- 3.4. Нормативні акти, прийняті на виконання УПС
- 3.5. Євроінтеграційні процеси в Україні протягом дії УПС.
- 3.6. Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства ЄС: зміст, значення, наслідки прийняття
- 3.7. Причини укладення ПДА. Політичні та економічні процеси в Україні.
- 3.8. Розробка та зміст ПДА.
- 3.9. ПДА: інституційний супровід виконання.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: порядок денний асоціації Україна – ЄС, євроінтеграція, Європейський Союз, угода про партнерство та співробітництво, порядок денний асоціації Україна – ЄС (ПДА).

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Першою правовою основою відносин між Україною та ЄС, яка започаткувала співробітництво з широкого кола політичних, торговельно-економічних та гуманітарних питань стала Угода про партнерство та співробітництво (УПС) від 14 червня 1994 р. (набула чинності 1 березня 1998 р.). Укладення УПС дозволило встановити регулярний двосторонній діалог між Україною та ЄС на політичному та секторальних рівнях, впровадити впорядкований режим торгівлі між обома сторонами на основі принципів ГАТТ/СОТ, визначити пріоритети адаптації законодавства України до стандартів та норм Європейського Співтовариства (*acquis communautaire*) у визначених секторах української економіки.

У рамках УПС було визначено 7 пріоритетів співпраці між Україною та ЄС:

- енергетика,
- торгівля та інвестиції,
- юстиція та внутрішні справи,
- наближення законодавства України до законодавства Євросоюзу,
- охорона навколишнього середовища,
- транспортна сфера,
- транскордонне співробітництво,
- співпраця у сфері науки,

- технологій та космосу.

З метою надання двостороннім відносинам нового імпульсу і для врахування нових умов співробітництва, зокрема в контексті розширення ЄС 2004 року, сторони розробили та 21 лютого 2005 року під час засідання Ради з питань співробітництва схвалили План дій Україна – ЄС – двосторонній політичний документ, який дав змогу суттєво розширити двостороннє співробітництво України до ЄС без внесення змін до чинної договірно-правової бази. За своїм змістом План дій містив перелік конкретизованих зобов'язань України у сфері зміцнення демократичних інституцій, боротьби з корупцією, структурних економічних реформ та заходів по розвитку співпраці з ЄС в секторальних сферах. Серед ключових здобутків у розвитку відносин протягом терміну Плану дій: надання Україні статусу країни з ринковою економікою в рамках антидемпінгового законодавства ЄС, надання Україні права приєднуватися до зовнішньополітичних заяв і позицій ЄС, укладення Угоди про спрощення оформлення віз та Угоди про реадмісію осіб, поширення на Україну фінансування Європейського інвестиційного банку (Рамкова угода між Україною та Європейським інвестиційним банком), поглиблення секторальної співпраці, започаткування переговорів щодо укладення нового базового договору на заміну УПС.

З огляду на завершення у березні 2008 року 10-річного терміну дії УПС, 5 березня 2007 року Україна та ЄС розпочали переговорний процес щодо укладення нової угоди між Україною та ЄС. На період до укладення нової угоди чинність УПС щороку автоматично продовжується за взаємною згодою сторін. Після завершення вступу України до Світової організації торгівлі

18 лютого 2008 року були започатковані переговори в частині створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, що відкриває шлях до лібералізації руху товарів, капіталів та послуг та широку гармонізацію нетарифних інструментів економічного регулювання. 9 вересня 2008 року на Паризькому саміті Україна та ЄС досягли політичної домовленості про укладення майбутньої угоди в форматі Угоди про асоціацію, яка будуватиметься на принципах політичної асоціації та економічної інтеграції.

Відповідно до домовленостей, досягнутих в ході Паризького саміту Україна-ЄС, у 2009 року сторонами був розроблений та схвалений Порядок денний асоціації (ПДА), який замінив План дій Україна – ЄС та поставив собі за мету слугувати орієнтиром для проведення реформ в Україні у процесі підготовки імплементації майбутньої Угоди про асоціацію. Реалізація Порядку денного асоціації дала можливість розпочати виконання вже погоджених положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС ще до її укладення.

У ході 15-го Саміту Україна – ЄС в Києві 19 грудня 2011 року сторони оголосили про завершення переговорів по майбутній Угоді про асоціацію, а 30 березня 2012 року текст майбутньої Угоди було парафоровано главами переговорних команд України та ЄС.

Семінарське заняття 4.

Тема 4. Угода про асоціацію України та ЄС. Етапи формування, підписання. Ратифікація Угоди про асоціацію.

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Угод про асоціацію України та ЄС. Етапи формування, підписання.
- 4.2. Ратифікація Угоди про асоціацію.
- 4.3. Правова природа та структура Угоди про асоціацію.
- 4.4. Наближення законодавства України до права ЄС.

Співвідношення понять гармонізація, адаптація, апроксимація, наближення.

4.5. Законодавче наближення і пряма дія Угоди про асоціацію.

4.6. Заява України про членство ЄС: стан розгляду та наслідки

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: Європейський Союз, Угода про асоціацію, міжнародний договір, міжнародне співробітництво, європейська інтеграція.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Переговори між Україною та Європейським Союзом щодо укладення нової посиленої угоди на заміну Угоди про партнерство та співробітництво розпочалися у березні 2007 р. відповідно до Плану дій Україна-ЄС.

На Саміті Україна-ЄС (вересень 2008 р., м. Париж) сторони досягнули домовленості, що нова посилена угода буде називатися Угодою про асоціацію.

Протягом 2007-2012 рр. відбулися 21 раунд переговорів щодо Угоди про асоціацію та 18 раундів переговорів щодо розділу Угоди про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі.

19 грудня 2011 р. на Саміті Україна – ЄС оголошено про завершення переговорів щодо Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Ця Угода є більш масштабною у порівнянні з аналогічними угодами, укладеними ЄС з країнами Центральної та Східної Європи.

30 березня 2012 р. на рівні глав переговорних делегацій відбулося парафування Угоди про асоціацію, а 19 липня 2012 р. парафовано розділ Угоди щодо створення зони вільної торгівлі.

З кінця 2012 р. до середини 2013 р. здійснювався офіційний переклад проекту Угоди українською і мовами держав-членів ЄС.

15 травня 2013 р. Колегія Європейської Комісії прийняла рішення рекомендувати Раді ЄС підписати Угоду, а також дозволити її тимчасове застосування до завершення процедур ратифікації державами – членами ЄС. 9 серпня 2013 р. проект Угоди був оприлюднений на Урядовому порталі.

За пропозицією Сторони ЄС було уточнено назву Угоди, і за згодою Української Сторони угода отримала остаточну офіційну назву - «Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони».

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС відбулося в два етапи.

21 березня 2014 р. під час Позачергового Саміту Україна – ЄС було підписано політичну частину Угоди та Заключний акт Саміту, які від імені України підписав Прем'єр- міністр А. Яценюк. Зокрема, підписані Преамбула, Стаття 1, Розділи I «Загальні принципи», II

«Політичний діалог та реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері зовнішньої та безпекової політики» і VII «Інституційні, загальні та прикінцеві положення» Угоди. На Саміті Українською Стороною також була зроблена заява, що зобов'язання України, які випливають зі статті 8 Угоди про асоціацію стосовно ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду 1998 р. будуть виконані після внесення відповідних змін до Конституції України.

27 червня 2014 р. в ході засідання Ради ЄС Президентом України П.

Порошенком та керівництвом Європейського Союзу і главами держав та урядів 28 держав – членів ЄС була підписана економічна частина Угоди – Розділи III «Юстиція, свобода та безпека», IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею», V «Економічне та галузеве співробітництво» та VI «Фінансове співробітництво та положення щодо боротьби із шахрайством», які разом з рештою тексту Угоди становлять єдиний документ.

16 вересня 2014 р. Верховна Рада України та Європейський Парламент синхронно ратифікували Угоду про асоціацію між Україною та ЄС.

Українська Сторона передала до депозитарію ратифікаційні грамоти і завершила таким чином всі внутрішньодержавні процедури.

Угода про асоціацію за своїм обсягом і тематичним охопленням є найбільшим міжнародно-правовим документом за всю історію України та найбільшим міжнародним договором з третьою країною, коли-небудь укладеним Європейським Союзом. Вона визначає якісно новий формат відносин між Україною та ЄС на принципах «політичної асоціації та економічної інтеграції» і слугує стратегічним орієнтиром системних соціально-економічних реформ в Україні. Передбачена Угодою поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі між Україною та ЄС визначатиме правову базу для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів, частково робочої сили між Україною та ЄС, а також регуляторного наближення, спрямованого на поступове входження економіки України до спільного ринку ЄС.

Відповідно до статті 486 Угоди з 1 листопада 2014 р. здійснювалося її тимчасове застосування до моменту набрання нею чинності.

1 вересня 2017 року після тривалого процесу ратифікації Угода про асоціацію між Україною та ЄС набула чинності у повному обсязі.

Семінарське заняття 5.

Тема 5. Інституційне забезпечення інтеграції України та ЄС

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Загальна характеристика органів асоціації України-ЄС. Проблема співвідношення повноважень.
- 5.2. Саміт Україна-ЄС.
- 5.3. Парламентський комітет Асоціації.
- 5.4. Рада Асоціації.
- 5.5. Повноваження Президента України в сфері євроінтеграції.
- 5.6. Повноваження Верховної ради України в сфері євроінтеграції.
- 5.7. Повноваження Кабінету Міністрів України в сфері євроінтеграції
- 5.8. Повноваження Віце-прем'єр-міністра України з питань європейської та євроатлантичної інтеграції в сфері євроінтеграції
- 5.9. Повноваження Урядового комітету з питань європейської, євроатлантичної інтеграції, міжнародного співробітництва та регіонального розвитку в сфері євроінтеграції
- 5.10. Урядовий Офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції
- 5.11. Повноваження центральних органів виконавчої влади в сфері євроінтеграції
- 5.12. Повноваження місцевих органів виконавчої влади в сфері євроінтеграції
- 5.13. Роль громадянського суспільства в сфері євроінтеграції

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: інституційне забезпечення співробітництва України із Європейським Союзом, адаптація законодавства, Стратегією інтеграції України до ЄС, інституції, органи влади.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Підписання Угоди про асоціацію ставить перед Україною нові виклики і вимагає створення та удосконалення цілісного координаційного механізму євроінтеграційної політики у системі виконавчої влади, адже попередній досвід діяльності українського уряду у сфері європейської інтеграції, засвідчив наявність проблем не тільки з виконанням узятих Україною зобов'язань, а і з ефективною організацією цієї діяльності.

Безумовно, органи державної влади України мають забезпечити добросовісне та належне виконання та застосування УА, інших міжнародних договорів у сфері європейської інтеграції відповідно до своїх повноважень та завдань. Проте враховуючи фрагментарні та хаотичні зміни у системі координації євроінтеграційної політики, що мали місце протягом останніх років, існує необхідність уточнення відповідно до діючих законів, у т.ч. з урахуванням положень Угоди про асоціацію, основних повноважень та чіткішого визначення завдань Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України у сфері європейської інтеграції та виконання Угоди. Крім того, подальший розвиток інституційного забезпечення виконання Угоди має здійснюватись виходячи з того, що механізм виконання Угоди є основною частиною інституційного механізму європейської інтеграції в цілому і становить невід'ємну частину та складову загального механізму функціонування органів влади.

Інституційний механізм співробітництва України та Європейського Союзу визначається ст.

460-470 Розділу VII («Інституційні, загальні та прикінцеві положення»), а також окремими статтями інших розділів Угоди про асоціацію. Вказаними нормами запроваджується розгалужена організаційна модель двостороннього співробітництва, яка покликана забезпечити виконання положень Угоди. Зокрема, передбачається, що спільними органами будуть саміти сторін угоди, Рада асоціації, Комітет асоціації, Парламентський комітет асоціації, Платформа громадянського суспільства. Передбачається також можливість заснування будь-якого спеціального комітету чи органу у конкретних сферах, необхідних для виконання цієї Угоди (ч.2 ст.466).

Семінарське заняття 6-7

Тема 6. Характеристика основних напрямків співпраці між Україною та ЄС в межах Угоди про асоціацію

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Європейські стандарти та інструменти їх запровадження в Угоді про асоціацію
- 6.2. Напрямок «Політичний діалог, національна безпека та оборона»: стан виконання та проблеми.
- 6.3. Напрямок «Юстиція, свобода, безпека, права людини»: стан виконання та проблеми.
- 6.4. Напрямок «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею»: стан виконання та проблеми.
 - Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі з ЄС: поняття та зміст.
 - Доступ до ринку товарів сільськогосподарства та харчової промисловості ЄС.
 - Ввізні та вивізні мита за Угодою про асоціацію.

6.5. Напрямок «Економічне та секторальне співробітництво»: стан виконання та проблеми.

- Співробітництво у сфері енергетики.
- Співробітництво у сфері навколишнього середовища.
- Співробітництво у сфері транспорту.
- Співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики.

6.6. Напрямок «Фінансове співробітництво та боротьба із шахрайством»: стан виконання та проблеми.

6.7. Наслідки російсько-української війни для співпраці з ЄС.

6.8. Наслідки невиконання Україною Угоди про асоціацію.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: європейський простір, безпека, Європейський Союз, співробітництво, ефективність, удосконалення, зона вільної торгівлі, правоохоронна сфера.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Стаття 1 Угоди про асоціацію встановлює асоціацію між Україною та ЄС і його державами членами, а також визначає цілі асоціації. Першою серед цілей асоціації визначено сприяння поступовому зближенню України та ЄС, базуючись на спільних цінностях і тісних привілейованих зв'язках, а також поглибленню участі України в політиках, програмах і агенствах ЄС. Решта цілей УА виокремлено за галузевою ознакою і стосуються таких сфер: політичний діалог та реформи: забезпечити необхідні рамки для посиленого політичного діалогу в усіх сферах спільного інтересу; зовнішня політика та безпека: сприяти, зберігати і зміцнювати мир та безпеку в регіональному та міжнародному вимірі у відповідності до принципів Статуту ООН, Гельсінського Заключного Акту ОБСЄ і цілей Паризької хартії для нової Європи; торговельно-економічна співпраця: запровадити умови для посиленних економічних та торговельних відносин, які вестимуть до поступової інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС, у тому числі завдяки створенню поглибленої і всеосяжної зони вільної торгівлі, і підтримувати зусилля України щодо завершення переходу до діючої ринкової економіки, у тому числі шляхом поступового наближення законодавства до законодавства ЄС; юстиція, свобода та безпека: посилювати співробітництво у цій сфері, з метою забезпечення верховенства права і поваги до прав людини і основоположних свобод.

Також Угода має своєю метою запровадження умов для дедалі більш тісного співробітництва в інших сферах спільного інтересу, а отже Сторони можуть поширити відносини асоціації по суті на будь-яке питання.

Таким чином, відносини асоціації України та ЄС ґрунтуються на логіці інтеграції, що передбачає прагнення намагатися спільно здійснювати свої суверенні повноваження.

У Розділі I «Загальні принципи» визначено, що в основі асоціації лежать принципи поваги до демократичних принципів, прав людини і основоположних свобод, верховенства права, суверенітету й територіальної цілісності, непорушності кордонів, вільної ринкової економіки, забезпечення належного врядування, а також протидія розповсюдженню зброї масового знищення, боротьба з корупцією та різними формами транснаціональної організованої злочинності й тероризму, сприяння

сталому розвитку.

Розділ II «Політичний діалог та реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері зовнішньої та безпекової політики» визначає, що Сторони розвиватимуть політичний діалог у всіх сферах, які становлять спільний інтерес, та з метою поступового зближення їхніх позицій з питань зовнішньої політики, а також безпеки та оборони.

Перераховано форми проведення політичного діалогу, включаючи саміти, зустрічі на рівні міністрів, політичних директорів, парламентарів, посадових осіб високого рівня, експертів військових структур тощо.

Розділ III «Юстиція, свобода та безпека» встановлює однією з цілей асоціації зміцнення співпраці в галузі правосуддя, свободи та безпеки з метою посилення верховенства права та поваги до прав людини й основоположних свобод. Норми щодо співпраці з питань правосуддя, свободи та безпеки умовно можна об'єднати за такими шістьма напрямками: 1) верховенство права та повага до прав і свобод людини; 2) захист персональних даних; 3) співробітництво у сфері міграції, притулку та управління кордонами; 4) вільний рух осіб; 5) правоохоронна співпраця, зокрема боротьба зі злочинністю, у т.ч. організованою, незаконним обігом наркотиків, тероризмом; б) правова співпраця з цивільних та кримінальних справ.

Передбачена Розділом IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» поглиблена та всеосяжна зона вільної торгівлі (далі – ЗВТ) визначає правову базу для лібералізації переміщення товарів, послуг, капіталів, частково робочої сили між Україною та ЄС, а також регуляторного наближення, спрямованого на поступове входження економіки України до внутрішнього ринку ЄС.

Семінарське заняття 8-9.

Тема 7. Співпраця Україна-НАТО

Питання для усного опитування та дискусії

- 9.1. НАТО як міжнародна організація безпеки. Структура НАТО.
- 9.2. Основні завдання НАТО в сфері безпеки.
- 9.3. Розширення НАТО.
- 9.4. Конституція України щодо стратегічного курсу України на повноправне членство в Євросоюзі та НАТО.
- 9.5. Правові засади співробітництва Україна-НАТО.
- 9.6. «Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору» про розвиток та поглиблення стратегічного партнерства.
- 9.7. Види та наслідки співпраці України та НАТО на сучасному етапі.
- 9.8. Розширення видів та форм співпраці України та НАТО.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: НАТО, безпека, співробітництво, план дій.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Відносини між НАТО і Україною постійно розвиваються з самого моменту отримання Україною незалежності в 1991 році. Зважаючи на стратегічну позицію України як моста між Східною і Західною Європою, відносини між НАТО і Україною мають провідне значення для розбудови миру і стабільності в євроатлантичному регіоні. НАТО і Україна беруть активну участь у міжнародних операціях з підтримання миру та розв'язанні спільних проблем безпеки.

Офіційні відносини між НАТО і Україною розпочались у 1991 році, коли Україна

приєдналася до Ради північноатлантичної співпраці (яка пізніше була замінена на Раду євроатлантичного партнерства), отримавши незалежність після розпаду Радянського Союзу. В 1994 році Україна стала першою країною — членом Співдружності Незалежних Держав (СНД), яка приєдналась до Партнерства заради миру (ПЗМ). Протягом 90-х років ця країна також продемонструвала своє прагнення взяти участь у забезпеченні євроатлантичної безпеки, надаючи підтримку миротворчим операціям під проводом НАТО на Балканах. 9 липня 1997 року в Мадриді український президент і глави держав і урядів НАТО підписали Хартію про Особливе партнерство між НАТО і Україною. Вона стала офіційною основою для відносин між НАТО і Україною і дала можливість державам НАТО підтвердити свою підтримку суверенітету, незалежності, територіальній цілісності, демократичному розвитку, економічного процвітання і статусу неядерної держави України, а також принципу недоторканності кордонів. Альянс вважає це ключовими чинниками стабільності і безпеки в Центральній і Східній Європі та на континенті загалом.

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студента є однією з основних складових оволодіння навчальним матеріалом і виконується в позааудиторний час, передбачений тематичним планом навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни студенти повинні навчитися самостійно мислити, поглиблювати засвоєні теоретичні знання.

Специфікою здійснення самостійної роботи при вивченні зазначеного курсу виступає, насамперед, комплексне та ґрунтовне використання літературних (наукових і нормативних) й інших інформаційних джерел.

Здобувачу вищої освіти за участь у конференції за тематикою, пов'язаною з навчальною дисципліною зараховується 10 балів за самостійну роботу. Максимальний бал (10 балів) отримують роботи, оприлюднені у збірнику тез конференції / інтернет-конференції. Для оцінювання подається бібліографічний опис вже опублікованих тез з вказуванням URL доступу.

1.4.1. Перелік завдань для самостійної роботи студентів

- Пройти онлайн-спецпроект «Угода про асоціацію Україна-ЄС» з вкладеним виконаним завданням – сертифікатом. Виконання такого завдання оцінюється в 10 балів. Посилання на онлайн-спецпроект - <https://eu-agreement.ed-era.com>
- Підготувати презентацію за запропонованою темою (на вибір студента). Виконання такого завдання оцінюється в 10 балів.
- Написати есе за запропонованою темою (на вибір студента). Виконання такого завдання оцінюється в 10 балів.

1.4.2. Тематика презентацій:

1. Історія європейської інтеграції.
2. Еволюція розвитку відносин Європейського Союзу та України.
3. «Східне партнерство» у відносинах Україна – ЄС.
4. Процедури та критерії вступу до Європейського Союзу (в контексті відповідності України вимогам).
5. Україна та Європейський Союз: основні напрями співпраці
6. Історичні та соціокультурні передумови європейської інтеграції України.
7. Європейська політика сусідства.
8. Угода про асоціацію з ЄС: основна характеристика і зміст.
9. Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі з ЄС
10. Державні закупівлі в Угоді про асоціацію
11. Аграрний сектор в Угоді про асоціацію

12. Охорона довкілля в Угоді про асоціацію
13. Соціальна сфера в Угоді про асоціацію
14. Транспортна політика в Угоді про асоціацію
15. Поняття та сутність Копенгагенських та Мадридських критеріїв.
16. Розширення ЄС: етапи, проблеми, досягнення.
17. Інституційне забезпечення виконання Угоди про асоціацію.
18. Наслідки невиконання Україною Угоди про асоціацію
19. Галузеве співробітництво України та ЄС.
20. Співпраця Україна-НАТО

1.4.3. Тематика есе:

1. «Політика сусідства» та її вплив на інтеграційні процеси.
2. Історія відносин України і ЄС.
3. Головні здобутки у відносинах між Україною та ЄС.
4. Значення Угоди про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами.
5. Значення Угоди про асоціацію.
6. Переваги та недоліки вступу України до ЄС.
7. Допомога ЄС Україні в умовах воєнного стану
8. Співпраця Україна-НАТО.
9. НАТО як система колективної безпеки.
10. Переваги для України членства в НАТО.
11. Стан відносин Україна-НАТО в контексті агресії росії.
12. Інституційне забезпечення реалізації державної політики європейської інтеграції України.

1.5. Вимоги до самостійної роботи

Завдання обирається студентом самостійно і виконується протягом вивчення дисципліни за усталеними вимогами із занесенням їх у GOOGLE-клас дисципліни за посиланням: <https://classroom.google.com/c/NzA4NjQxOTI4MzQy?cjc=bc7i332>. Термін виконання самостійної роботи не повинен бути пізніше останнього семінарського заняття з дисципліни в академічній групі, в якій навчається студент.

1.5.1. Основні вимоги до підготовки презентації.

Самостійна робота у формі презентації виконується за допомогою комп'ютерної програми Power Point. Тема презентації обирається студентом добровільно або закріплюється за студентом викладачем на початку семестру і виконується за усталеними вимогами. Метою підготовки презентацій є закріплення і систематизація студентами отриманих знань у процесі участі в аудиторних заняттях і самостійної роботи.

Виконання такого завдання оцінюється до 10 балів.

Структура презентації: вступ, основна частина, висновок.

Тема презентації може бути як обраною із запропонованого списку тем, так і сформульована самим автором відповідно до проблематики курсу й власних наукових інтересів. У такому випадку тема повинна бути узгоджена з викладачем

1.5.2. Основні вимоги до написання есе

При виконанні есе необхідно взяти до уваги мету та сутність цього виду роботи студента. Есе повинно містити власні судження автора із обраної тематики, засновані на вивченому та опрацьованому матеріалі не тільки з цієї дисципліни, але й інших навчальних дисциплін. Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, якщо такі були використані при написанні есе. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та

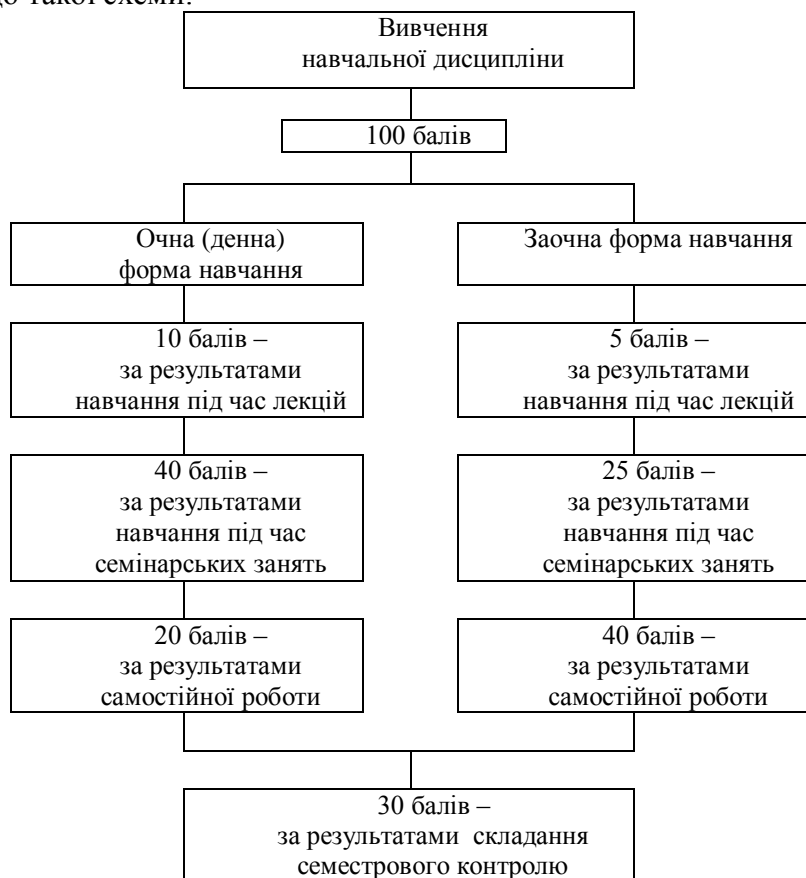
28. Напрямок «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею»: стан виконання та проблеми.
29. Напрямок «Економічне та секторальне співробітництво»: стан виконання та проблеми.
30. Напрямок «Фінансове співробітництво та боротьба із шахрайством»: стан виконання та проблеми.
31. Наслідки російсько-української війни для співпраці з ЄС.
32. Наслідки невиконання Україною Угоди про асоціацію
33. НАТО як міжнародна організація безпеки. Основні завдання НАТО.
34. Правові засади співробітництва Україна-НАТО.
35. Конституція України щодо стратегічного курсу України на повноправне членство в Євросоюзі та НАТО.
36. «Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору» про розвиток та поглиблення стратегічного партнерства.
37. Види та наслідки співпраці України та НАТО на сучасному етапі
38. Розширення видів та форм співпраці України та НАТО.

1.6.2. Приклад залікового білету

- 1 Східне партнерство ЄС.
- 2 Повноваження Кабінету Міністрів України в сфері євроінтеграції
- 3 Правові засади співробітництва Україна-НАТО

2. Схема нарахування балів

2.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни,

обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій									
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
1.	Денна	9	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 9 семінарських занять за денною формою навчання. За результатами семінарського заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

2.4. На семестровий контроль з кожної навчальної дисципліни відводиться 30 балів. Шкала визначення балів за результатами семестрового контролю подана у табл.

Шкала
визначення балів за результатами семестрового контролю

Кількість балів за результатами семестрового контролю	Рівень знань студента	Критерії оцінювання
27 – 30	високий	Студент правильно, повно та аргументовано розкрив питання, продемонстрував вміння самостійно аналізувати теоретичний матеріал, правильно та аргументовано вирішив завдання практичного характеру, володіє термінологією і викладає матеріал чітко і логічно.
24,5 – 26,5	достатній	Студент достатньо повно розкрив суть питання, володіє термінологією, але назвав не всі риси, ознаки або види явища, процесу, інституту, теорії, категорії, проблеми, не до кінця розкрив зміст понять, допустив деякі неточності, які були виправлені ним при відповідях на додаткові питання і не вплинули на правильне розуміння змісту.
22,5 – 24		Студент у цілому розкрив суть питання, відповідає аргументовано і загалом правильно, володіє термінологією, але назвав не всі теорії, функції, риси

		явища, інституту, процесу, допустив декілька помилок, які не вплинули на їх правильне розуміння.
20,5 – 22	середній	Студент не до кінця розкрив основний зміст питання, деякі суттєві риси, явища, поняття. Проблеми розкрив частково, допустив певні помилки та неточності, які свідчать про його неповне розуміння сутності питання, в основному володіє термінологією.
18 – 20		Студент не до кінця розкрив зміст питання, не повністю визначив його істотні аспекти: риси, функції, види, форми тощо, допустив помилки принципового характеру, недостатньо володіє термінологією.
10,5 – 17,5	низький	Студент не достатньо розкрив зміст питання, не вміє його аналізувати і не може послідовно і логічно викласти, допустив суттєві помилки, не володіє термінологією.
0 – 10		Студент не розкрив зміст питання, не зумів його аналізувати і послідовно і логічно викласти, допустив хибні думки, не володіє термінологією.

Підсумовування балів за результатами вивчення навчальної дисципліни здійснюється після складання семестрового контролю. Семестрова оцінка з навчальної дисципліни обчислюється шляхом додавання набраних студентом балів з поточного та семестрового контролю. Семестрова оцінка виставляється у відомості обліку успішності, індивідуальному навчальному плані та заліковій книжці студента, при чому вона не може перевищувати 100 балів.

2.6 У разі отримання за результатами вивчення навчальної дисципліни (поточного і підсумкового контролю) 34 або менше балів (оцінка F за шкалою ЄКТС) студент зобов'язаний повторно вивчити дисципліну в наступному навчальному періоді. У разі отримання за результатами вивчення навчальної дисципліни (поточного і підсумкового контролю) 35-59 балів (оцінка FX за шкалою ЄКТС) студент має право повторно пройти підсумковий контроль двічі: перший раз – перескладання викладачеві, другий раз – перескладання комісії.

2. Рекомендовані джерела

Тема 1. Розширення ЄС і поглиблення інтеграційних процесів на Схід. Східне партнерство ЄС.

1. Петров Р. А. Право Європейського Союзу : Навчальний посібник. Вид. 9-те, змінене і допов. Харків : Право, 2019. 442 с. URL: <https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/Pravo-ievropeyskoho-soiuзу.pdf>
2. Договір про Європейське Співтовариство вугілля і сталі (1951р.) *Верховна Рада України.* Законодавство *України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_026
3. Договір про Європейське Економічне Співтовариство (1957р.) [*Верховна Рада України.* Законодавство *України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_017

4. Договір про Європейський Союз. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029/ed20050101
5. Договір про Європейське Співтовариство з атомної енергії (1957р.) *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_027
6. Єдиний Європейський Акт (1986р.) *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_028
7. Договір про Європейський Союз (1992р.) (Маастрихтська Угода) *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029/ed20050101
8. Амстердамський Договір (1997р.) *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://web.archive.org/web/20120829111957/http://www.eurotreaties.com/amsterdamtreaty.pdf>
9. Ніщцький Договір (2001р.) *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_261
10. Лісабонський Договір (2007р.) *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029?lang=en

Тема 2. Історичні та політичні передумови інтеграційних процесів Україна-ЄС

1. EU-Ukraine Association Agreement – the complete texts. URL : http://eeas.europa.eu/ukraine/assoagreement/assoagreement-2013_en.htm
2. First stage of EU-Ukraine Action Plan on Visa Liberalization could be finished before Vilnius summit – Tombinski. Tag Archives: EU-Ukraine Association Agreement. URL : <http://www.modernukraine.eu/tag/forum-klyuyev-european-integration-course-does-not-stop-2/>
3. Herman V. The Association Agreement between the EU and Ukraine must be signed. Appeal of the Ukrainian National Platform of the Eastern Partnership Civil Society Forum. URL : <http://www.ucipr.kiev.ua/publications/the-association-agreement-between-the-eu-and-ukraine-must-be-signedappeal-of-the-ukrainian-national-platform-of-the-easternpartnership-civil-societyforum/lang/en>
4. Дахно І. І. Право Європейського союзу : навч. посібник. / За ред. д.е.н., проф. І. І. Дахна. / І. І. Дахно, В. М. Алієва-Барановська. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 416 с.
5. Економічна складова Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління URL: <http://www.eurointegration.com.ua/files/a/2/a2732e1-economic-ied.pdf>
6. Ковалів М. В., Тимчишин Т. М., Ніканорова О. В. Основи права Європейського Союзу: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 212 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/pdf>
7. Нечипорук, К. О., Щерба Р. І. Угода про асоціацію України та ЄС: процес укладення угоди та його наслідки для України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство* / голов. ред. М.М. Палінчак. Ужгород : Гельветика, 2018. Вип. 22, №Ч.3. С. 5–9.
8. Палагнюк Ю. В. Механізми співробітництва між Україною та ЄС відповідно до Угоди про партнерство та співробітництво. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 6. С. 135-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2013_6_27

9. Палагнюк Ю. В. Політика ЄС щодо України на етапі реалізації Україною євроінтеграційної стратегії. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]*. Сер. : Державне управління. 2012. Т. 186, Вип. 174. С. 18-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdu_2012_186_174_5.
10. Петров Р. А. Право Європейського Союзу : Навчальний посібник. Вид. 9-те, змінене і допов. Харків : Право, 2019. 442 с. URL: <https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/Pravo-ievropeyskoho-soiuzu.pdf>
11. Про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами. Угода, Протокол, Міжнародний документ від 14.06.1994 URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_012.
12. Сіренко К. Ю. Євроінтеграційна політика України: позитивні і негативні аспекти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*: зб. наук. праць. Сер. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 2, част. 3. № 22, С. 65-69.
13. Степаненко Н. О., Степаненко В.О. Інтеграція України до Європейського союзу: переваги та недоліки. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 61. С. 62-67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2018_61_9.
14. Угода про Асоціацію між ЄС та Україною : Короткий посібник з Угоди про Асоціацію URL: http://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/association_agreement_guide.pdf.
15. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Ратифікована від 16.09.2014 № 1678-VII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

Тема 3. Угода про партнерство та співробітництво. Порядок денний асоціації Україна-ЄС.

1. Палагнюк Ю. В. Механізми співробітництва між Україною та ЄС відповідно до Угоди про партнерство та співробітництво. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 6. С. 135-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2013_6_27
2. Про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами. Угода, Протокол, Міжнародний документ від 14.06.1994 URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_012.
3. Порядок денний асоціації Україна - ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію від 23 листопада 2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_990
4. Порядок денний асоціації Україна – ЄС як частина підготовки Угоди про асоціацію. Результати громадського моніторингу у 2010-2011 роках / Укр. незалеж. центр політ. дослідж. : за заг. ред. Ю. Тищенко. К. : Агентство "Україна", 2012. 108 с.
5. Серета Т.М. Порядок денний асоціації Україна – Європейський Союз: імплементація основоположних засад в конституційне законодавство України. *Часопис Академії адвокатури України*. 2014. том 7. № 3 (24). С. 88-91.

Тема 4. Угода про асоціацію України та ЄС. Етапи формування, підписання. Ратифікація Угоди про асоціацію.

1. Економічна складова Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління. URL: <http://www.eurointegration.com.ua/files/a/2/a2732e1-economic-ied.pdf>
2. Кірик А.Ю. Поняття та основні способи наближення законодавства держав-

- членів та третіх країн до законодавства ЄС. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 7. 2021 р. С. 287- 290. URL: http://www.lsej.org.ua/7_2021/74.pdf
3. Нечипорук, К. О., Щерба Р. І. Угода про асоціацію України та ЄС: процес укладення угоди та його наслідки для України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету* : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М.М. Палінчак. Ужгород : Гельветика, 2018. Вип. 22, №Ч.3. С. 5–9.
 4. Петров Р. А. *Право Європейського Союзу* : Навчальний посібник. Вид. 9-те, змінене і допов. Харків : Право, 2019. 442 с. URL: <https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/Pravo-ievropeyskoho-soiuzu.pdf>
 5. Угода про Асоціацію між ЄС та Україною : Короткий посібник з Угоди про Асоціацію. URL: http://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/association_agreement_guide.pdf.
 6. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Ратифікована від 16.09.2014 № 1678-VII URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

Тема 5. Інституційне забезпечення інтеграції України та ЄС

1. Костенко А. М. Вплив інститутів громадянського суспільства на євроінтеграційні процеси України; М-во освіти і науки України, Сум. держ. ун-т, Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Суми : Сум.держ. ун-т, 2018. 410 с.
2. Кравчук І., Снігир О. Інституційні питання імплементації угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. *Стратегічні пріоритети*, 2012, № 1, С. 9–17.
3. Петренко П. Д. Організація діяльності органів виконавчої влади в умовах євроінтеграції: теоретико-правовий аспект. Харків : ПромАрт, 2018. 502 с.
4. Попова Н. А., Інституційні аспекти імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2016 р. № 6. с. 51-60

Тема 6. Характеристика основних напрямків співпраці між Україною та ЄС в межах Угоди про асоціацію

1. Звіти про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/evropejska-integraciya/vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu/zviti-pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu>
2. Кваша О. С., Синякова А. В. Україна та ЄС: проблеми та перспективи інтеграції в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 23(1). С. 112-117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_23%281%29_25
3. Кірик А.Ю. Правові аспекти політики декарбонізації транспортного сектору економіки країн-членів ЄС. *Університетські наукові записки*, 2022. Випуск № 4 (88) (2022) С. 73-87
4. Кірик А.Ю. Розвиток політики захисту прав споживачів від римського права до сучасного права Європейського Союзу. *Університетські наукові записки*, 2021, № 2 (80)._липень
5. Кірик А.Ю., Романюк В.А. Розвиток туристичної політики ЄС. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. №1. С. 65-70. URL: <http://efp.in.ua/uk/journal-article/1247>

6. Мозоль Н. Правове забезпечення євроінтеграційних процесів в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 9. С. 170-174.
7. Петров Р. А. Право Європейського Союзу : Навчальний посібник. Вид. 9-те, змінене і допов. Харків : Право, 2019. 442 с. URL: <https://intrel.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/Pravo-ievropeyskoho-soiuзу.pdf>
8. Слюсаренко Ю. А. Правові засади співробітництва України та Європейського Союзу у сфері спільної безпекової та оборонної політики. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2015. Вип. 124(1). С. 94-101. URL :http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2015_124%281%29_12

Тема 7. Співпраця Україна-НАТО

1. Відносини Україна – НАТО. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ. 2014. С. 1. URL:http://www.nato.int/cps/uk/natolive/topics_37750.htm
2. Вступ до НАТО – стратегічний вибір України / За загальною ред. О. І. Соскіна. К.: Вид-во «Інститут трансформації суспільства», 2008. 192 с.
3. Допомога НАТО Україні. Стислий огляд. URL: http://www.ispc.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/NATO_support_UA_2018.pdf
4. Європейська та євроатлантична інтеграція України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. В. Кордон. 2-ге вид. Київ: Центр учб. літ., 2010. 171 с.
5. Європейська та євроатлантична інтеграція: TRANSITION BOOK 2019 URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-prezentation-2019/8.2019/transition-book-final-stisnuto.pdf>
6. Кручініна О. Україна – НАТО: проблеми та перспективи співпраці в умовах російсько-української війни. Розділ III. Регіональні студії. 2023. № 2 (16). С. 142-156. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/321/296>
7. Липкевич С. Я. Правові аспекти співробітництва України з НАТО. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2008. № 634 : Держава та армія. С. 163–172
8. Партнерство Україна - НАТО: час усвідомлення реалій , потреб і нових підходів. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD131-132_2012_ukr.pdf
9. Україна-НАТО: діагностика партнерства. Аналітична записка. URL: <http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Ukrayina-y-NATO-.Diagnostyka-partnerstva.pdf>
10. Юрчак М. 25 років співпраці: фактор НАТО у відносинах України та Європейського Союзу. *Україна–Європа–Світ*. 2016. Вип. 17. С. 50–57

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Глосарій термінів Європейського Союзу - <http://europa.dovidka.com.ua>
2. Офіс публікацій Європейського Союзу - <https://op.europa.eu/>
3. Офіційний вебпортал парламенту України - <http://rada.gov.ua>.
4. Урядовий портал - <https://www.kmu.gov.ua/>
5. Дипломатична служба ЄС - <http://www.eeas.europa.eu/>
6. Представництво Європейського Союзу в Україні - https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk
7. Європейська рада та Рада Європейського Союзу - <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2018/07/09/ukraine/>
8. Платформа Громадянського Суспільства Україна-ЄС – <http://eu-ua-csp.org.ua/what-is-eu-ua-csp/>
9. Офіційна сторінка НАТО - https://www.nato.int/nato-welcome/index_uk.html

ОНОВЛЕНО:

Доцент кафедри міжнародного та
європейського права, доктор філософії з
права

Алла КІРИК

_____ 2024 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри міжнародного та європейського права
12 листопада 2024 року, протокол № 3.

Завідувач кафедри, кандидат юридичних
наук, доцент

Світлана ЛОЗІНСЬКА

_____ 2024 року

Обліковий обсяг оновлення 0,01 ум.др.арк.